

**Аналіз регуляторного впливу
проекту постанови Правління Національного банку України “Про
затвердження Положення про встановлення вимог щодо забезпечення
платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика”**

I. Визначення проблеми, яку передбачається розв’язати шляхом державного регулювання

Національний банк України (далі – Національний банк) відповідно до пункту 8¹ статті 7 розділу I Закону України “Про Національний банк України” наділений повноваженнями здійснювати державне регулювання та нагляд на індивідуальній та консолідованій основі на ринках небанківських фінансових послуг у межах, визначених Законом України “Про фінансові послуги та фінансові компанії” та іншими законами України.

Закон України від 18.11.2021 № 1909-IX “Про страхування” (далі – Закон про страхування), що набрав чинності 19.12.2021, серед іншого, установлює вимоги щодо забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика, наділяє правом Національний банк установлювати:

порядок розрахунку регулятивного капіталу, складові регулятивного капіталу та методику оцінки активів і зобов’язань для цілей розрахунку регулятивного капіталу;

порядок розрахунку та вимоги до капіталу платоспроможності і мінімального капіталу, а також складові та пропорції складових регулятивного капіталу, що є прийнятними для виконання вимог до капіталу платоспроможності та до мінімального капіталу;

ознаки та критерії істотного відхилення показників діяльності страховика;

порядок установлення та скасування додаткових вимог до капіталу платоспроможності понад розмір капіталу платоспроможності страховика та порядок розрахунку таких додаткових вимог до капіталу платоспроможності;

вимоги до активів страховика, зокрема до активів на покриття технічних резервів, обмеження на концентрацію активів та обмеження на активи, що мають відношення до пов’язаних із страховиком осіб.

Таким чином, ураховуючи кращу міжнародну практику регулювання страхового ринку щодо визначення вимог до забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика, а також з урахуванням необхідності забезпечити прийняття нормативно-правових актів, потрібних для реалізації Закону про страхування, проектом постанови Правління Національного банку України “Про затвердження Положення про встановлення вимог щодо забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика” (далі – Проект постанови) пропонується визначити оновлений підхід щодо визначення вимог до платоспроможності.

Так, порівняно з вимогами, що містяться в Положенні про обов’язкові критерії і нормативи достатності капіталу та платоспроможності, ліквідності, прибутковості, якості активів та ризиковості операцій страховика,

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

V/33-0008/134110

від 13.11.2023 12:24

затвердженому розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, від 07.06.2018 № 850, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 06.07.2018 № 782/32234 (зі змінами) (далі – Положення № 850), Проектом постанови:

установлено порядок розрахунку капіталу платоспроможності, мінімального капіталу та визначення прийняттого регулятивного капіталу, розмір якого повинен перевищувати капітал платоспроможності та мінімальний капітал;

розширено перелік цінних паперів, що включаються до прийнятних активів; змінено підхід до визначення банків, у яких розміщені активи страховиків, які включаються до прийнятних активів, з метою зниження ризику неповернення активів страховику з огляду на доступні ринкові інструменти оцінки таких активів;

змінено підхід до врахування дебіторської заборгованості в складі прийнятних активів страховиків;

установлено обмеження на концентрацію активів та обмеження для активів, розміщених у пов'язаних із страховиком особах;

установлено вимогу про відповідність обсягів валютних активів обсягам зобов'язань, сформованих у відповідній валюті;

оновлено вимоги до активів страховика на покриття технічних резервів, у тому числі для зменшення впливу валютного ризику.

Отже, ураховуючи положення Закону про страхування, потрібно затвердити вимоги до забезпечення платоспроможності та інвестиційної діяльності страховика відповідним нормативно-правовим актом Національного банку.

Зазначені питання не можуть бути вирішені за допомогою ринкових механізмів, оскільки належать до реалізації повноважень Національного банку, визначених Законом про страхування. Також проблема не може бути розв'язана за допомогою нормативно-правових актів, оскільки такі акти не є актуальними та потребують перегляду.

Суб'єктами, на яких поширюється дія регуляторного акта, є страховики. Проблема, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання, у разі її не вирішення справляє негативний вплив на діяльність страховиків.

II. Визначення цілей державного регулювання

Цілями державного регулювання, що безпосередньо пов'язані з розв'язанням зазначених проблем, є реалізація повноважень Національного банку, визначених Законом про страхування, а саме: посилення захисту прав та законних інтересів клієнтів у сфері страхування, у тому числі споживачів, шляхом установлення вимог, зокрема до платоспроможності страховиків.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/134110

від 13.11.2023 12:24

III. Визначення та оцінка всіх прийнятних альтернативних способів досягнення зазначених цілей, наведення аргументів щодо переваг обраного способу

Альтернативним способом досягнення зазначених цілей може бути залишення наявного стану законодавства, що регулює питання якості активів страховика, вимог до платоспроможності та ліквідності.

Перевагами такого способу досягнення встановлених цілей є:

застосування страховиками норм Положення № 850, до яких страховики адаптували свою діяльність, та

напрацювання Національним банком досвіду щодо регулювання питань забезпечення якості активів, показників платоспроможності страховиків, ризиковості їх операцій.

Однак у такому разі недосконалість законодавства в цій сфері поглиблюватиме проблему з платоспроможністю та ліквідністю страховиків, сприятиме укладенню договорів страхування з неплатоспроможними страховиками, збільшуватиме витрати Національного банку на нагляд, інспектування та розгляд скарг споживачів послуг у сфері страхування, а також не відповідатиме вимогам Закону про страхування.

Іншим способом досягнення встановлених цілей є прийняття запропонованого Проекту постанови, перевагами якого є якнайшвидше врегулювання норм, які зменшать імовірність погіршення фінансового стану та рівня платоспроможності страховиків, зменшать кількість випадків порушень прав споживачів послуг у сфері страхування, сприятимуть зростанню рівня довіри суспільства до страховиків та їх послуг, а також зацікавленості інвесторів до інвестицій у надійні та платоспроможні страхові компанії. Недоліками такого способу є можлива необхідність додаткових витрат страховиків, пов'язана з потребою приведення своєї діяльності у відповідність до вимог Проекту постанови.

Тому Національний банк з урахуванням положень Закону про страхування обрав варіант прийняття запропонованого проекту регуляторного акта як найкращий спосіб досягнення зазначених цілей з наданням перехідного періоду, визначеного Законом про страхування, для приведення страховиками своєї діяльності у відповідність до нових вимог для зменшення негативних наслідків від прийняття регуляторного акта.

IV. Опис механізму, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, і відповідні заходи

Проектом постанови встановлюються:

вимоги до платоспроможності страховика, а саме: порядок розрахунку регулятивного капіталу, складові регулятивного капіталу та пропорції складових регулятивного капіталу, що є прийнятними для виконання вимог до капіталу платоспроможності, мінімального капіталу; методику оцінки активів і зобов'язань для цілей розрахунку регулятивного капіталу; порядок розрахунку

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/134110

від 13.11.2023 12:24

капіталу платоспроможності та мінімального капіталу; ознаки та критерії оцінки істотного відхилення показників діяльності страховика; порядок установлення та скасування, а також порядок розрахунку додаткових вимог до капіталу платоспроможності;

вимоги до активів страховика, включаючи вимоги до активів на покриття технічних резервів.

Ступінь ефективності регуляторного акта оцінюватиметься за результатами аналізу зменшення недостатності (дефіциту) прийнятного регулятивного капіталу страховиків для виконання вимог до капіталу платоспроможності та мінімального капіталу.

V. Обґрунтування можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта

Вимоги регуляторного акта обов'язкові для виконання усіма страховиками. Ризик як негативного, так і позитивного впливу зовнішніх чинників на дію цього регуляторного акта потенційно зумовлюється головним чином змінами в законодавчих актах України, що може призвести до потреби внесення змін до цього регуляторного акта.

Упровадження вимог такого регуляторного акта не потребує додаткових витрат Національного банку, оскільки здійснюється в межах його повноважень.

Для страховиків у зв'язку з потребою приведення своєї діяльності у відповідність до вимог регуляторного акта можливі додаткові витрати для забезпечення його виконання, для чого надається перехідний період, визначений Законом про страхування.

Здійснення державного контролю та нагляду за додержанням вимог регуляторного акта відбуватиметься в межах здійснення Національним банком наглядової діяльності за здійсненням діяльності на ринку страхування.

VI. Визначення очікуваних результатів прийняття акта

Основними позитивними наслідками прийняття Проекту постанови є:

1) зменшення кількості звернень споживачів послуг у сфері страхування до Національного банку щодо порушення страховиками строків здійснення страхової виплати (страхового відшкодування) та частки таких звернень у загальній кількості звернень споживачів послуг у сфері страхування до Національного банку;

2) збільшення активів за балансом страховиків та прийнятних активів страховиків, визначених Проектом постанови;

3) зменшення кількості страховиків, які порушили вимоги та / або до яких застосовано заходи впливу за невиконання вимог до платоспроможності, та частки таких страховиків від загальної кількості страховиків;

4) зниження або відсутність дефіциту прийнятного регулятивного капіталу страховиків для виконання вимог до капіталу платоспроможності та мінімального капіталу.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/134110

від 13.11.2023 12:24

Відповідно негативними наслідками буде встановлення динаміки змін зазначених показників у протилежний бік.

Прийняття регуляторного акта створить засади додаткового захисту прав споживачів щодо виконання зобов'язань страховиками.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії акта

Положення акта набиратимуть чинність із 01.01.2024 (з дня введення в дію нового Закону про страхування), крім підпункту 4 пункту 32 глави 6 розділу II проєкту Положення, який набиратиме чинність через один рік із дня припинення (скасування) воєнного стану в Україні.

Строк дії акта не обмежений у часі.

VIII. Визначення показників результативності акта

Показниками результативності регуляторного акта є:

1) кількість суб'єктів господарювання та / або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта.

Регуляторний акт поширюватиметься на страховиків, загальна кількість яких станом на 01.10.2023 становить 111;

2) розмір коштів і час, що витратимуться суб'єктами господарювання та / або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта.

У зв'язку з оновленням вимог до платоспроможності страховиків відповідно до вимог регуляторного акта страховикам надається перехідний період для приведення ними своєї діяльності у відповідність до вимог регуляторного акта.

Витрати коштів та часу фізичних осіб, пов'язані з виконанням вимог акта, не передбачаються;

3) кількість звернень споживачів послуг у сфері страхування до Національного банку щодо порушення страховиками порядку здійснення страхової виплати (страхового відшкодування) та частка таких звернень у загальній кількості звернень споживачів послуг у сфері страхування до Національного банку.

За перше півріччя 2023 року до Національного банку надійшло 317 звернень щодо порушення страховиками порядку здійснення страхової виплати (страхового відшкодування), що становить 42% від загальної кількості звернень споживачів послуг у сфері страхування до Національного банку;

4) кількість страховиків, які порушили вимоги та / або до яких застосовано заходи впливу за невиконання вимог до платоспроможності, та частка таких страховиків від загальної кількості страховиків.

Висновок щодо цього показника можна буде зробити за результатами застосування норм регуляторного акта на практиці;

5) активи по балансу страховиків (у млн грн).

За даними звітності страховиків станом на 01.10.2023 активи за балансом страховиків становили 73 375 млн грн;

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/134110

від 13.11.2023 12:24

б) прийнятні активи страховиків для виконання вимог до платоспроможності.

За даними звітності страховиків станом на 01.07.2023 сума прийнятних активів страховиків становила 63 994,4 млн грн;

7) сформовані технічні резерви.

За даними звітності страховиків станом на 01.10.2023 страхові резерви становили 44 886 млн грн;

8) середнє значення співвідношень прийнятного регулятивного капіталу страховика для виконання вимог і капіталу платоспроможності до капіталу платоспроможності страховиків.

Висновок щодо цього показника можна буде зробити за результатами застосування норм регуляторного акта на практиці;

9) середнє значення співвідношень прийнятного регулятивного капіталу страховика для виконання вимог і мінімального капіталу до мінімального капіталу страховиків.

Висновок щодо цього показника можна буде зробити за результатами застосування норм регуляторного акта на практиці;

10) дефіцит прийнятного регулятивного капіталу страховиків для виконання вимог до капіталу платоспроможності та мінімального капіталу.

Висновок щодо цього показника можна буде зробити за результатами застосування норм регуляторного акта на практиці.

ІХ. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності акта

Відповідно до статей 3, 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності” Національний банк проводить базові, повторні та періодичні відстеження результативності власних регуляторних актів з урахуванням Методики відстеження результативності регуляторного акта Національного банку, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 14.04.2004 № 471.

Відстеження результативності регуляторного акта проводитиметься з використанням статистичних даних. Цільові групи осіб для опитування чи наукові установи не залучатимуться для проведення відстеження результативності цього регуляторного акта.

Базове відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься протягом року з дня набрання чинності цим актом відповідно до частини п’ятої статті 10 Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”, оскільки для відстеження результативності використовуватимуться статистичні дані, але не пізніше дня, з якого починається проведення повторного відстеження результативності цього акта.

Повторне відстеження проводитиметься не пізніше двох років із дня набрання чинності регуляторним актом.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до: 08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

V/33-0008/134110
від 13.11.2023 12:24

Періодичне відстеження результативності – один раз на кожні три роки з дня закінчення заходів із повторного відстеження результативності цього регуляторного акта.

Для відстеження результативності акта Національний банк використовуватиме дані, отримані за результатами діяльності страховиків.

Інформування суб'єктів господарювання щодо основних положень регуляторного акта здійснюватиметься шляхом його оприлюднення на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

Голова Національного банку України

Андрій ПИШНИЙ

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Пишний Андрій Григорович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B2040000006C1B00009C690000

Дійсний до:08.10.2024 11:11:17

Національний банк України

В/33-0008/134110

від 13.11.2023 12:24